

[Ministeren for skatter og afgifter]

læg, der er omtalt i etableringskontolovens § 9 og investeringsfondslovens § 9.

Er anskaffelsen sket før ændringslovens ikrafttræden den 3. juni 1982, men frigivelsen først sket efter ikrafttrædelsen, således at der kun er frigivet et beløb svarende til kontantværdien, er der ikke mulighed for at få frigivet flere midler, medmindre betingelserne i etableringskontolovens § 7 eller investeringsfondslovens § 3 måtte blive opfyldt. Jeg vil dog pege på de muligheder for frigivelse mod efterbeskatning, der findes i etableringskontolovens § 10, stk. 2, og investeringsfondslovens § 9, stk. 2.

Spm. nr. S 716

Til *industriministeren* (1/3 83) af:

Knud Lind (FP):

»Kan ministeren oplyse, om der til søforklaringen i Nyborg den 4. marts 1983 angående »Activ«s forlis er indkaldt vidner fra Troense Træskibsværft, som kan oplyse retten om kalfatringen af skibet og placeringen af jernballasten?«

Begrundelse

Skibstømrer Jørgen Andersen, boende Rantzausminde, der tidligere har været ansat på Troense Træskibsværft, har over for spørgeren oplyst, at Tvindskibet lå på Troense Træskibsværft til ombygning i oktober 1981. En del af arbejdet blev udført af Tvindelever, bl.a. købte Tvindeskolen skrotjern fra Ferritslev Møtrikfabrik, som blev smidt ned i bunden af skibet, skønt skibstilsynet havde gjort bemærkning om, at skibets stabilitetspapirer ikke fandtes om bord, ligesom Tvindelever i en weekend som rent amatørarbejde selv kalfatrede skibet, reparerede rorkæder og lagde en Mercedesmotor i skibet med et reversgear, der formentlig nedsatte maskinkraften betydeligt.

Såfremt retten ønsker at belyse skibets sødygtighed, er det yderst vigtigt med sagkyn-dige vidneudsagn.

Besvarelse (4/3 83):

Industriministeren (Stetter):

Politimesteren i Nyborg har over for industriministeriet oplyst, at såvel skibstømrer Jørgen Andersen, Troense Træskibsværft,

som Peter Ring Andersen, Ring Andersens Træskibsværft i Svendborg, er indkaldt som vidner ved genoptagelse af søforklaring i Nyborg, der er berammet til den 8. marts 1983.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af lovforslag nr. L 170:

Forslag til lov om ændring af lov om fritidsundervisning m.v. (Ændring af lokalebestemmelser, deltagerbetaling ved specialundervisning m.v.).

(Fremsat 2/3 83).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Jytte Andersen (S):

Regeringen har åbenbart gjort det til en dyd at fremsætte nogle besparelsesforslag, som specielt rammer de allerdårligst stillede grupper hårdt, og lovforslaget, vi her har til behandling, danner ingen undtagelse. Vi har endnu et par eksempler på, at regeringen ønsker større uligheder og større skævheder i befolkningen. Denne holdning vil socialdemokratiet skarpt tage afstand fra.

Det foreliggende forslag indeholder en lang række ændringer i fritidsloven, som jeg ikke vil komme ind på alle sammen; jeg vil kun hæfte mig ved det, jeg opfatter som de alvorligste angreb.

I fremsættelsestalen bebudes en snarlig overgang til bloktilskudsregler. Denne bebudelse er i allerhøjeste grad alvorlig – i særdeleshed, når det indgår så tæt i regeringens nedskæringspolitik. Grundlaget for fritidsloven og hele det folkeoplysende arbejde kan fjernes, hvis man overgår til bloktilskudsregler på dette område. Det vil ramme de i forvejen trængte kommuner, som ikke har anden mulighed end at styre tilbuddene gennem begrænsninger i emnekreds og begrænsninger i fag. Det er en udvikling, som i allerhøjeste grad vil forringe mulighederne for folkeligt oplysningsarbejde. Det var risikoen på lidt længere sigt.

På den korte sigt har vi et glimrende eksempel på regeringens mangel på social holdning. Ved forslaget om deltagerbetaling på 10 pct. for specialundervisning lykkes det regeringen at ramme de allerdårligst stillede i

[Jytte Andersen]

samfundet, nemlig de ordblinde, de læse- og staveretarderede, der har brug for særlig støtte i undervisningssituationen, og indvandrere, som ønsker at lære dansk.

Jeg synes, undervisningsministeren skulle overveje at tage disse forslag af bordet. Det er de mest usle i denne besparelspakke.

Hvordan kan de to små regeringspartier støtte det her? Jeg erindrer, at CD på sit landsmøde gav meget stærkt til kende en sympati over for indvandrerne. Jeg glæder mig til at høre CDs ordfører i dag igen fremhæve denne sympati. Også kristeligt folkeparti vil jeg godt spørge, hvordan man kan lægge lod i vægtskålen for dette forslag, når kristeligt folkepartis formand i Dansk Aften- & Ungdomsskoles Fagblad, nr. 2, og i Idé og Politik meget klart har givet udtryk for, at indvandrerundervisningen fortsat skal være gratis.

Endelig: hvordan kan det radikale venstre støtte dette forslag? Jeg erindrer, at hr. Ole Vig Jensen ofte har givet udtryk for en afstandtagen fra afgift på undervisning, og jeg vil spørge, om det radikale venstre også i dag vil lave uddannelsespolitik med regeringen og dermed også med fremskridtspartiet.

Jeg synes ikke, det nytter noget, at hr. Ole Vig Jensen eller fru Bente Juncker – som ikke er kommet til stede endnu – eller hr. Steffensen siger, at ministeren jo kan opfordre kommunerne til at dispensere. Vi ved, at disse kommuner ikke har nogen reel mulighed for at dispensere, fordi det ganske enkelt er i de hårdt trængte kommuner, indvandrerne bor. Derfor er den dispensationsmulighed ikke reel.

Som antydning her kan den socialdemokratiske gruppe ikke give tilsagn om at medvirke i et positivt udvalgsarbejde, men opfordrer derimod regeringen til at trække lovforslaget tilbage.

Karen Højte Jensen (KF):

Det foreliggende lovforslag er en justering af den gældende fritidslov. Vi tilslutter os regeringens bestræbelser på at reducere de offentlige udgifter, ligesom vi har stor forståelse for Kommunernes Landsforenings ønske om en mulighed for at begrænse væksten i kommunernes udgifter i forbindelse med fritidsvirksomhed.

De økonomiske konsekvenser af dette forslag er vi tilfredse med. Det, man ønsker, er, at der nu skal være deltagerbetaling ved specialundervisning, ligesom de tilskudsmæssige forhold for erhvervsmæssige kurser sidestilles med anden aftenskolevirksomhed.

I øjeblikket er det således, at kommunerne kan fritage særlige grupper for betaling for deltagelse i fritidsundervisning, og disse fritagelsesmuligheder vil fremtidig også gælde for deltagelse i specialundervisning og erhvervsmæssige kurser. Derfor forstår jeg egentlig ikke, at fru Jytte Andersen klynker heroppefra og taler om indvandrerne, der skal lære dansk, for regeringen har klart tilkendegivet i bemærkningerne, at man ønsker at henstille til kommunerne, at netop disse grupper ikke rammes, da det naturligvis er vigtigt for indvandrerens integrering i det danske samfund og muligheder for at få arbejde, at de også har en mulighed for at lære dansk.

Der er nogle administrative forenklinger i forbindelse med parallelholdsdannelse, og dem kan vi tilslutte os.

Herudover er jeg tilfreds med, at ministeren i sine bemærkninger fremlægger, at han vil komme med nogle ændringer, en stramning af reglerne om lokalebestemmelserne for kommunerne. I øjeblikket er der nogle kommuner, der i hvert fald føler sig særdeles belastede. Jeg kunne ønske mig i denne sammenhæng, at det blev muligt for kommunerne at lægge loft over, hvad en udlejer kan tage for lokaler, når man samtidig skal have procentvis refusion af det offentlige.

Det konservative folkeparti lægger vægt på, at vi har en fritidslovgivning, der giver gode udfoldelsesmuligheder for børn og unge, uden at det er en økonomisk belastning for disse grupper, og jeg finder, at den justering, vi foretager her, ikke betyder en reduktion af disse muligheder.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Jeg vil gerne spørge fru Karen Højte Jensen, om hun så kan fortælle folketingsmedlemmerne, om det bliver en rent kommunal udgift, når kommunerne kan dispensere for indvandrerundervisningen.

(Kort bemærkning).

Karen Højte Jensen (KF):

[Karen Højte Jensen]

Jeg kan forstå, at fru Jytte Andersen i dag ønsker at tage hul på hele debatten om bloktilskud. For mig er det for indeværende afgørende, at det bliver muligt for indvandrerne at blive fritaget for denne betaling.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Jeg kan fortælle fru Karen Højte Jensen, at der ikke er nogen som helst grund til at afvente hele debatten om bloktilskud. Vi ved allerede, at i Odense kommune har man taget forskud på dette lovforslag om fritidsloven. Man har i de løbende budgetter, dvs. også det, der gælder fra august 1983 til 1. januar 1984, foretaget en nedskæring fra 2,3 mill. kr. til 1,7 mill. kr. på kontoen for hensyntagende specialundervisning. Man har i Odense kommune på bare 5 måneder bestemt sig til at spare 600.000 kr.

Jeg vil godt spørge fru Karen Højte Jensen, om fru Karen Højte Jensen tror, at det er noget exceptionelt. Odense kommune kan godt, som fru Karen Højte Jensen siger, lave nogle undtagelser, sørge for, at indvandrerne kan få noget undervisning, fritage dem for betaling og sådan noget, men Odense kommune har faktisk tænkt sig at spare 600.000 kr. i løbet af 5 måneder på denne konto uden at udnytte muligheden for at fritage indvandrere. Tværtimod er det bl.a. indvandrerne, der skal spares på. Tror fru Karen Højte Jensen, at det er noget særligt, så kom op og fortæl os det, og fortæl os hvorfor. Tror fru Karen Højte Jensen ikke, det er noget særligt, så er det det skinbarlige hykleri og pjat at stille sig herop og sige, at kommunerne jo bare kan udnytte en særlig mulighed og sådan noget. Det gør de ikke, og fru Karen Højte Jensen ved godt, at det kan de ikke gøre, for det har de ingen økonomisk mulighed for.

Fru Karen Højte Jensen må komme op og fortælle os: er det specielt, at Odense kommune allerede er begyndt at spare på den hensyntagende specialundervisning, eller hvad er det, der foregår?

Fogh Rasmussen (V):

Når man lytter til indlæggene fra fru Jytte Andersen og hr. Tinning, kunne man få det indtryk, at der her var tale om selve grundskuddet imod velfærdsstaten i Danmark. Jeg

tror, det indledningsvis kunne være fornuftigt at slå fast, at det, vi her taler om, er nogle særdeles beskedne ændringer i fritidsloven.

Der er ingen grund til at skjule, at en række af de ændringer, der er tale om med dette lovforslag, er ændringer, der er udsprunget af et ønske om, at også fritidsområdet skal bidrage til de offentlige besparelser. Det drejer sig selvfølgelig i særlig grad om forslagene vedrørende skolebetjentbistand, opstramning af lokalebestemmelserne, nedsat tilskud til specialundervisning, ændring af reglen om deltagerantal for oplysningsforbundenes kursus osv. En række af disse forslag er selvfølgelig først og fremmest udsprunget af et ønske om at opnå offentlige besparelser, det er der ingen som helst grund til at skjule.

Men derudover vil jeg da fremhæve, at der i dette lovforslag er en række ændringer, som igennem lang tid har været stærkt ønsket af organisationerne inden for fritidsområdet. Lad mig f.eks. nævne, at der nu bringes orden i tilskudsforholdene over for amtsorganisationerne. Det har hidtil været sådan, at hvis en amtsforening tilfældigvis havde hjemsted i en bestemt primærkommune, så var det denne primærkommune, som var forpligtet over for amtsforeningen, selv om amtsforeningen altså dækkede aktiviteter i et større område. Det har været utilfredsstillende både for foreningen og for kommunerne. Nu bringes der orden i den sag ved, at amtskommunerne bliver forpligtet over for amtsforeninger, akkurat som primærkommunerne hidtil har været det. Det er et stærkt ønske, som er blevet fremført igennem mange år fra foreningshold, som nu bliver tilgodeset.

I forlængelse af det vil jeg da godt beklage en lille smule, at det ikke er lykkedes i denne omgang at få en bestemmelse med, som sikrer, at der ikke er, skal vi sige urimelige konkurrencevilkår mellem oplysningsforbundene på den ene side og idrætsorganisationerne på den anden side vedrørende den såkaldte motionsgymnastik. Vi er alle sammen klar over, at i de kommuner, hvor der er et godt samarbejde mellem idrætsorganisationerne og oplysningsforbundene, er der ingen problemer omkring motionsgymnastikken, men i de kommuner, hvor samarbejdet er knap så godt, kan der være konkurrenceproblemer, fordi oplysningsforbundene er i stand til at tilbyde disse kursus på anderledes vilkår, end

[Fogh Rasmussen]

idrætsorganisationerne med deres frivillige, ulønnede ledere er det. Men det er muligvis en sag, som vi i en anden sammenhæng på et senere tidspunkt kan få lejlighed til at drøfte nærmere.

Jeg skal slutte med at sige, at det for venstre er afgørende, at vi med de ændringer, der her er lagt op til, foruden at tilgodese ønsket om at opnå visse offentlige besparelser, som dog er af en beskeden størrelsesorden, også bevarer en god ramme omkring det frivillige foreningsarbejde, omkring det frivillige oplysningsarbejde, som udføres rundt omkring i landet. Vi må lægge meget stærk vægt på, at der bevares en sådan ramme. Der udføres hver eneste dag et virkelig godt, et virkelig solidt arbejde mange steder med en stor frivillig indsats. Vi må ikke lægge hindringer i vejen for det. Vi skylder alle disse mennesker, som er involveret i fritidsarbejde rundt omkring, den opbakning, som ligger i at have en god fritidslov som ramme omkring dette arbejde. Jeg mener, at vi med de ændringer, der er tale om her, bevarer en sådan god og solid ramme.

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Jeg vil gerne give hr. Fogh Rasmussen ret i, at det set fra statens side må være meget beskedne ændringer, der er tale om her, men til gengæld er det sådan, at for de enkeltpersoner, det rammer, vil det være en enormt stor forandring. Hvis det betyder så lidt for staten og for et flertal i folketingset, så synes jeg ærlig talt, man burde have holdt nallerne væk.

Jeg synes, det er uanstændigt, at de, der nu skal bøde med sølle 12,6 mill. kr. i statskassen, det er indvandrere, det er åndssvage, det er handicappede primært. De 12,6 mill. kr. kunne vi nok finde et eller andet sted på finansloven. Det kan nemlig, som hr. Fogh Rasmussen så rigtigt siger, ikke være det, der hverken vælter budgettet eller vælter velfærdsstaten. Men for de mennesker, det går ud over, betyder det utrolig meget. Det betyder så meget, at de sandsynligvis ikke vil få den undervisning, som de har fået før, og netop disse grupper har enormt behov for, at de får en undervisning. Det er nok det mest asociale af de lovforslag, der er lagt frem.

Med hensyn til lokalerne ved jeg ikke, hvor meget det betyder, at en del af forpligtelsen overgår til amtet. Det synes jeg er no-

get af det, vi skal se på i udvalget. Jeg kan forestille mig, at det kan være lidt sværere at forhandle med et amt, end det er med den kommune, hvor man hører hjemme. Jeg kan også forestille mig, at man bliver kastebold mellem amt og kommune, men det er noget af det, vi må grave i.

Hr. Fogh Rasmussen siger, at der foregår en hel masse frivilligt arbejde, som ikke bliver betalt, og det skal vi støtte. Det er jeg ikke uenig i, men ved hr. Fogh Rasmussen ikke, at de nedskæringer, der har været på bloktilskuddene, har betydet, at kommunerne hæmmer det frivillige arbejde, der foregår rundt omkring? Nedskæringerne betyder, at de foreninger, som har den frivillige, ubetalte arbejdskraft, faktisk ikke får de tilskud, som de plejer at få, og derfor må de nedsætte aktiviteten. Det er det, der sker, når man sætter bloktilskuddene ned. Altså ikke engang det er man med til at bevare.

Der står, at parallelholdsordningen ophæves. Jeg vil godt have at vide, om man har tænkt sig et andet maksimum, eller om man kan have et uendeligt antal elever til specialundervisning på et hold. Kan ministeren ikke forestille sig, at der må være grænser for, hvor mange man kan have til specialundervisning på én gang?

Jeg synes også, at reglen med de mindst 12 deltagere ved oprettelsen og de gennemsnitlig 15 kan være et problem, fordi det betyder, at det er umuligt at oprette små hold, selv om man kan hale det ind andre steder. Jeg kan ikke forstå, hvorfor den mulighed ikke stadig væk skal stå åben. Jeg kan ikke se, at man sparer så meget, hvis man stadig væk siger: ja men så må der være flere på nogle andre hold. Det er en fleksibilitet, som man fratager organisationerne muligheden for.

Til sidst vil jeg godt sige om bloktilskuddene, at jeg mener, det er en meget dårlig vej. Jeg mener i det hele taget, at bloktilskud er dårlige i en situation, hvor vi har stor arbejdsløshed. Det er svært for de fleste at forstå det cigarkassesystem, som bloktilskuddene betyder, nemlig at hvis man sparer på lønninger i kommunerne, så overgår udgiften til staten i form af arbejdsløshedsdagpenge. Hvis man derimod bibeholdt refusionsordningen og eventuelt udvidede den til andre områder, ville man få en oplødnings af det cigarkasseprincip, som for de fleste mennesker synes urimeligt og uforståeligt – og jeg

[Marianne Bentsen-Pedersen]

giver dem meget ret. Jeg synes virkelig, at vi skal prøve at tænke det ordentligt igennem, før vi tager det op.

Jeg forstår godt, at man siger: ja men o.k., så har kommunerne jo en mulighed for at spare. Men hvad med staten? Hvad med de udgifter? Man sparer forskellen mellem understøttelse og løn, og hvor meget handler det så om?

Tove Niemann (FP):

Fra fremskridtspartiets side ser vi positivt på den del af forslaget, som omhandler holdstørrelser, specialundervisning, erhvervs-mæssige kurser, nedsættelse af skolebetjentbistand, maksimumstallet vedrørende studiekredse osv. osv., for det trækker noget i den rigtige retning. Fremskridtspartiet ønsker, at folk får lov til at beholde deres egen indtjening indkomstskattefri, og at de befolkningsgrupper, der har en eller anden fritidsinteresse, selv bliver i stand til at betale for det. Det kan ikke være rigtigt, at fordi nogle mennesker har lyst til at lære navigation, spansk, ølbrygning, guitar-spil eller andet, skal dette finansieres over skatterne. Der findes en bunke fritidsaktiviteter, der ikke får statstilskud. Hvorfor skal de mennesker, som har de interesser, der ikke får tilskud, betale til de andre?

Fremskridtspartiet har selv fremsat et lovforslag om styrelse af kommunernes fritidsundervisning, som vil betyde en virkelig forenkling, og som også omhandler et punkt, hvorefter fritidsundervisning eventuelt kan tilrettelægges i samarbejde med andre kommuners fritidsundervisning. En sådan koordination af fritidsundervisning er der ikke noget forslag om i lovforslag nr. L 170.

Fritidsundervisningen er privilegeret ualmindelig meget i forhold til de organisationer, der arbejder frivilligt og med ulønnede ledere.

Punkt 5 i lovforslaget, der omhandler den amtskommunale forpligtelse over for foreningsarbejdet for børn og unge under 25 år, tager vi fra fremskridtspartiets side afstand fra. Amtet har, som det er nu, en fordelingsnøgle, hvorefter kommunerne får tilskud efter antallet af ungdomsforeninger, antallet af unge under 25 år, og der gives tilskud til administration og ledere. En omlægning vil kun føre til mere bureaukrati og passer ikke

med bemærkningerne i lovforslaget om, at det ikke får administrative konsekvenser.

Ligeledes vender vi os mod, at det skal være undervisningsministeren, der skal fastsætte regler om, hvilke foreninger for børn og unge under 25 år amtskommunen er forpligtet over for.

(Kort bemærkning).

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Jeg blev helt i tvivl om, om vi behandlede lovforslagene samlet, men jeg forstår, at det gør vi ikke. Derfor vil jeg da godt sige, at dette handler ikke om guitarundervisning, det handler ikke om navigation, det handler om specialundervisning til indvandrere, til handicapgrupper og til åndssvage. Det er det, man skærer ned på. Der vil man spare 12,6 mill. kr. Man kan godt sige: »Det må de selv betale, det kan ikke være skatteydernes problem«, men f.eks. en del åndssvage er på institutioner og kan altså ikke selv betale det. Det betyder bare, at institutionen lukker kassen, og så får de altså ikke den undervisning. Det er det, dette lovforslag handler om.

Bente Juncker (CD):

En ændring af loven om fritidsundervisning – vel at mærke, når der er tale om, at sparekniven skal svinges – er en ting, der får mange mennesker til at spidse ører. Det er forståeligt, når man tænker på den tradition, der har udviklet sig i Danmark i årenes løb, hvis resultat er, at noget i retning af hver tredje dansker går på aftenskole. Det er en god tradition, ingen spørgsmålstegn ved det. Men væksten på området har været så enorm, at en økonomisk stramning ikke længe kan undgås. Når alle andre områder i samfundet nu må holde for, kan vi ikke friholde dette område, hvor glimrende det end er, at folk fortsat kan få mulighed for at udvide deres horisont ved en eller anden form for fritidsundervisning.

Ministerens lovforslag falder naturligt i to dele. Til den første del, de ændrede lokalebestemmelser, skal der lyde anerkendende ord til ministeren fra CDs side, fordi de tanker, der var fremme angående halleje, i hvert fald foreløbig er forladt. De øvrige bestemmelser angående lokaler og muligheden for at undlade at stille betjentbistand til rådighed kan CD tilslutte sig.

[Bente Juncker]

Forslagets anden del omfatter bl.a. specialundervisning, herunder et så ømtåligt emne som danskundervisning af indvandrere. Når jeg kalder det et ømtåligt emne, skal det forstås derhen, at den første betingelse for, at denne gruppe, der i forvejen står meget svagt i vort samfund, kan opnå tålelige forhold, er, at de får lært sproget. CD ser derfor nødt, at indvandrerne fratages muligheden for at få denne undervisning gratis. Vi ser med tilfredshed på, at ministeren vil udsende opfordring til kommunerne om at benytte sig af den regel, der siger, at de kan friholde særlige grupper for betaling.

Fru Jytte Andersen spurgte, om vi havde særlig sympati for indvandrerne, for det havde vi jo sagt på vores landsmøde. Det har vi naturligvis, men vi har også sympati og loyalitet over for regeringen, og derfor må vi naturligvis følge regeringen i dette lovforslag. Men lad os se på det i udvalget, det kan da være, vi finder ud af et eller andet.

Angående ophævelsen af reglen om et maksimumstal på 16 deltagere i studiekredse vil jeg sige, at når man tager i betragtning, at der i folkeskolen kan startes klasser med 28 elever, ser jeg ingen katastrofe heri.

Når CD støtter de økonomiske stramninger, der ligger i forslaget, er det da ikke, fordi vi synes, det er godt for nogen, men når der skal spares, må jeg sige, at jeg finder, det er muligt at spare på en sådan måde, at vi stadig beholder, hvad jeg betragter som en fortsat god lov.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Jeg synes, det var glædeligt at høre, at fru Bente Junckers sympati stadig væk var reel i forhold til indvandrerne. Jeg vil spørge fru Bente Juncker, om CD vil arbejde for – for så synes jeg, det skal frem her i folketinget – at kommunerne friholdes for den udgift, det er at give indvandrerne dispensation med hensyn til betaling for specialundervisning.

(Kort bemærkning).

Bente Juncker (CD):

Jeg kan kun arbejde for det, jeg lige har sagt. Vi har en loyalitet i vores regeringssamarbejde.

(Kort bemærkning).

Karen Højte Jensen (KF):

Da fru Jytte Andersen igen kommer ind på kommuner med indvandrere, skal jeg henlede fru Jytte Andersens opmærksomhed på, at der er et tilskud fra indenrigsministeren, et årligt tilskud til kommuner, der har væsentlige udgifter til særlige foranstaltninger for indvandrere, og det vil jo være relevant at se på det i denne sammenhæng.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Jeg er ikke ubekendt med, at der er nogle særlige tilskudsmuligheder for de kommuner, der har stærke koncentrationer af indvandrede, men det ændrer ikke den kendsgerning, at det er de kommuner, der i forvejen er økonomisk hårdt trængt uanset de tilskud, og her får de altså nogle udgifter oveni. Som hr. Tinning sagde, har Odense kommune netop nu tilrettelagt sit budget, og det indebærer, at indvandrerne ikke får dispensation. Kommunerne har rent faktisk ikke reelle muligheder for det. Derfor er den lille favorisering af de kommuner faktisk ikke reel.

Ole Vig Jensen (RV):

For os, der har deltaget i en i virkeligheden ganske omfattende debat forud for diskussionen her i dag, og som har deltaget i de politiske forhandlinger, som har ført frem til, at dette lovforslag er blevet fremsat, er det svært at svinge sig så højt op i dag, som nogle er på vej til.

Jeg vil gerne minde om, hvad enten regeringen kan lide at høre det eller ej, at faktisk var det oprindelige udspil i forbindelse med regeringens samlede økonomiske udspil, da regeringen tiltrådte, væsentligt stærkere – forstået på den måde, at det havde betydelig værre konsekvenser for den samlede voksenundervisning end det, vi nu diskuterer her i dag.

Jeg vil for mit vedkommende sige – det kan også blive et svar til fru Jytte Andersen – at jeg finder, at dette forslag såvel som de følgende kan accepteres, kan siges at være rimeligt forsvarlige under indtryk af den opgave, der i øvrigt ligger, når der skal føres økonomisk politik her i tinget. Det er den stilling, vi har taget i nøjagtig den samme situation, når socialdemokratiske regeringer har spillet ud på området. Fru Jytte Ander-

[Ole Vig Jensen]

sen må være opmærksom på, at det ikke er så forfærdelig længe siden, vi også måtte hjælpe socialdemokratiske regeringer med at få den økonomiske politik til at hænge sammen også på voksenundervisningsområdet.

Jeg må sige, at det resultat, der nu er kommet ud af disse forhandlinger – jeg takker undervisningsministeren for imødekommenhed – synes jeg vi kan forsvare.

Jeg skal ikke gå i enkeltheder med det, jeg skal ikke minde om, hvordan det oprindelige udspil var i øvrigt, men sige, at på ét punkt er vi vel alle sammen lidt ømme – det har en række af de korte bemærkninger vel også givet udtryk for – nemlig hvad angår den del af specialundervisningen, der også omfatter indvandrerundervisning. Her vil jeg bede undervisningsministeren bekræfte, at det er aftalt, at når det gælder indvandrere, vil det fortsat være sådan, at når der er tale om alfabetiseringsundervisning, så vil deltagerne have de samme gode vilkår som tidligere. Når det gælder de særlig svage grupper, grupper af indvandrere, som ikke har nogen selvstændig indkomst, det er i særlig grad kvinderne, og indvandrere, som måtte have et særligt behov, er det tanken, at de på samme måde som andre grupper i det danske samfund skal kunne friholdes for deltagerbetaling.

Jeg vil føje til, at jeg også har forstået på regeringen, at den er i gang med at forberede et samlet udspil til en fremtidig indvandrerpolitik, hvori selvfølgelig også indgår en tilrettelæggelse af den fremtidige undervisning. Jeg vil allerede i dag sige, at her vil vi fra radikal side – men jeg tror ikke, vi er uenige med regeringen og med andre herom – lægge vægt på, at vi giver indvandrere mulighed for at lære at beherske og bruge det danske sprog.

Må jeg sige om det, man kunne kalde nogle af de positive elementer, at jeg er glad for, at vi nu har fået slået fast, at amtskommunerne har et ansvar over for de foreninger, der arbejder på amtsplan med børn og unge. De bliver forpligtet på samme måde, som kommunerne tidligere har været, og vi fritager kommunerne for nogle ind imellem svære forpligtelser, som de har haft på dette område. Amtskommunerne bliver nu som andre forpligtet til også at stille lokaler til rådighed for de pågældende.

Der har været tilløb til også at tage en diskussion om bloktilskuddene. Jeg vil blot konstatere, at det indgår ikke i det forslag, der ligger her, og derfor har jeg ikke på nuværende tidspunkt nogen kommentar til den side af sagen.

(Kort bemærkning).

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Det lader til, at de radikales fortjeneste skal være at modarbejde regeringer, uanset hvilken farve de så har, mest muligt. I dette tilfælde skal jeg ikke beklage det, men bare sige, at de radikale er jo afgørende for, at det her går igennem. De radikale havde egentlig mulighed for at forhindre det. Man kan godt sige, at det blev ikke helt så slemt, som det kunne være blevet, men det fratager dog ikke for ansvaret for det, der ligger, og det synes jeg er slemt nok. Jeg synes også, det må være slemt for de radikale at skulle bære det ansvar, uanset om man så siger, at man har forhindret, at det blev værre. Ansvar er de radikales. I kunne have forhindret, at dette lovforslag bliver gennemført.

Jeg vil godt sige om indvandrerne, at det med alfabetiseringen mener jeg ikke står nogen steder, men det er muligt, vi kan få det afklaret senere. Det bliver især kvinderne, det går ud over, fordi der er mange, måske specielt indvandrermand, der ikke kan forstå, at de kvinder skal have den undervisning – og specielt ikke, hvis det koster noget. Vi har været ude at se på det og har fået at vide, at det kan være svært at få til et buskort til at komme til undervisning. Hvordan vil det så ikke være, hvis man også skal betale for undervisningen? Der bliver altså en lang række, især kvinder, som ikke kan få den undervisning. Det er ikke kun et spørgsmål om, hvorvidt de har råd til at betale eller ej, men om de overhovedet får undervisning.

(Kort bemærkning).

Ole Vig Jensen (RV):

Jeg går ud fra, at fru Marianne Bentsen-Pedersen har lagt mærke til, at jeg tog medansvar for den lovgivning. Så er der ingen grund til at stille spørgsmålet igen. Det gør jeg, og det gør jeg på grundlag af de forhandlinger, der har været ført, og det resultat, vi er nået frem til – det bedst mulige i

[Ole Vig Jensen]

denne situation. Jeg har bedt undervisningsministeren bekræfte nogle ting, som mit parti lægger vægt på i denne sammenhæng.

Jeg hæftede mig ved en yderst interessant oplysning fra fru Marianne Bentsen-Pedersen, som mente, at SF var i stand til at finde disse penge andre steder. Det er i hvert fald ikke noget, der har karakteriseret partiet i dets almindelige arbejde, når vi fører økonomisk politik her i tinget.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Jeg skylder næsten hr. Ole Vig Jensen en tak for at have støttet socialdemokratiske regeringer op igennem tiderne, men jeg vil godt sige til hr. Ole Vig Jensen, at vi har dog aldrig lavet uddannelsespolitik med fremskridtspartiet. Det er jo det, der i virkeligheden er tale om i denne sag. Det er ikke kun regeringen, der laver uddannelsespolitik, det er med støtte af fremskridtspartiet. Det har vi dog aldrig bedt hr. Ole Vig Jensen om at hjælpe en socialdemokratisk regering med.

(Kort bemærkning).

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Hr. Ole Vig Jensen vil gerne have nogle anvisninger på, hvordan man kunne finde de penge. Man kan altså gå skatteloven igennem og finde adskillige fidusfradrag, som man kunne tage ud af den skattelovgivning. Et eneste af dem ville være nok til at finansiere hele fritidsundervisningen. Lad os se på den side af sagen og ikke snakke om skallede 12,6 mill. kr.

Tinning (VS):

På en måde er det lidt håbløst overhovedet at tage denne diskussion op. Det fremgår helt tydeligt af fru Bente Junckers indlæg, at når man skal vælge mellem loyaliteten over for indvandrerne og loyaliteten over for regeringen, så er man ikke et sekund i tvivl. Den vej ud med indvandrerne, og så holder man sig til loyaliteten over for regeringen. Sådan kan det gå. Det er trist at være indvandrer i den situation.

Vi ved, at når hr. Ole Vig Jensen skal forsøge at forklare sig, så gør hr. Ole Vig Jensen det, at han først og fremmest tager denne let lidende, klassisk radikale maske på og siger:

»Jeg står ved mit ansvar for disse ubehagelige nedskæringer«, og så tilføjer hr. Ole Vig Jensen: »Og det vil jeg selvfølgelig også meget gerne, og i øvrigt, havde vi ikke været her, så var det gået meget værre.«

Vi bliver nødt til igen og igen at sige til det radikale venstre – det er egentlig sådan noget, man burde vide, så megen realitetspolitik som man forsøger at føre i det radikale venstre – at dette folketing er sammensat sådan, at hvis det radikale venstre sagde nej til det her, så blev det ikke til noget. Hvis det radikale venstre sagde: »Nej, vi vil ikke være med til at forringe mulighederne for, at indvandrerne kan få hensyntagende specialundervisning«, så blev mulighederne ikke forringet. Hvis det radikale venstre sagde: »Nej, vi vil ikke være med til at forringe mulighederne for, at handicappede, ordblinde og en lang række andre grupper kan få hensyntagende specialundervisning«, så blev mulighederne ikke forringet. Så enkel er sagen. Så kan hr. Ole Vig Jensen nok så mange gange komme op og fortælle, at »var det ikke for os, var det hele gået meget værre«. Det kan da godt være, men det er rystende uinteressant.

Vi ved, at 42 pct. af den hensyntagende specialundervisning på landsplan er indvandrerundervisning. Vi ved fra Odense kommune, at man på bare 5 måneder har tænkt sig at spare 600.000 kr. Jeg er nødt til at spørge både hr. Ole Vig Jensen og fru Bente Juncker. Jeg gider ikke spørge fru Karen Højte Jensen, for fru Karen Højte Jensen svarer jo alligevel aldrig, når man forsøger at få hende til at konkretisere sine påstande. Men vi forsøger en gang med fru Bente Juncker og hr. Ole Vig Jensen. Ja men hvordan kan man blive ved med at sige, at man tror på, at det hjælper noget at henstille til kommunerne, at de bare skal sørge for, at disse indvandrere alligevel bliver fritaget for betaling? Er det, fordi Odense kommune skulle være et specielt sort hul i dansk politisk liv? Er det udgangspunktet? Det tror jeg faktisk ikke er rigtigt. Hvad er det så, der får én til at tro, at Odense kommune skærer rask væk ned – på forhånd oven i købet – men alle andre kommuner skal nok styre sig?

Det, forslaget betyder, er jo, at på et almindeligt dansk hold for indvandrere kommer man til at give noget med 4–6 kr. i timen for hver enkelt indvandrer, og hvis man

[Tinning]

går f.eks. 15–20 timer om ugen, kommer man meget hurtigt op på at give 500 kr. om måneden.

Det er rigtigt, som hr. Ole Vig Jensen siger – oplyst af undervisningsministeren – at alfabetiseringsundervisning er noget andet. Der vil man have samme vilkår som nu. Det falder under den kompenserende specialundervisning og ikke under den hensyntagende.

Uanset hvad vi står og snakker om her, så ved vi godt, at hr. Ole Vig Jensen og hans parti har skrevet under, regeringspartierne har skrevet under, fremskridtspartiet har set, at det handlede om en nedskæring, og har så også skrevet under. Vi ved godt, det er gennemført, det er bare almindelig dillerdaller nede i salen. Forliget er lavet. Realiteten eksisterer. Der er skåret. Nu mangler man bare at få det gjort rent formelt.

Jeg vil godt opholde mig et øjeblik ved den kommende revision af fritidsloven. Hvis vi kigger lidt frem, kan vi måske få noget at vide. Jeg har på fornemmelsen, at undervisningsministeren vil svare, at det ikke er noget, der vedkommer hverken mig eller nogen andre forløbig, men jeg kunne godt tænke mig at vide noget om den omlægning, man vil foretage inden for fritidsundervisningen til finansiering ved bloktilskud. Er det rigtigt, at regeringen planlægger, at det skal ske allerede 1. januar 1984? Hvis det er rigtigt, hvad kommer det så til at gå ud på nærmere? Jeg vil altså godt vide: hvad er det, man har tænkt sig ved denne omlægning til finansiering ved bloktilskud? Når jeg spørger om det, er det, dels fordi det faktisk er nævnt i bemærkningerne til L 170, dels fordi det er en sag, som ikke allerede er afgjort 100 pct. i korridorerne. Det er muligt, at hovedlinjerne ligger fast for 85 pct.s vedkommende, det tror jeg såmænd gerne, men hvis der bare er 15 pct. tilbage at diskutere herinde, så kunne vi da prøve det, og så kunne det radikale venstre måske få endnu en chance for at sørge for, at det ikke blev et uhyggelig groft overgreb, men bare et groft overgreb i første omgang.

(Kort bemærkning).

Bente Juncker (CD):

Jeg er da meget glad for at konstatere, at hr. Tinning endnu ikke har opgivet mig, men det kommer nok efter dette svar.

Hr. Tinning har jo aldrig oplevet det at være i regering. Så ville han vide, at der var noget, der hed loyalitet, og at man må bøje sig for et kompromis. Men det opnår hr. Tinning aldrig.

Selvfølgelig – det sagde jeg også i mit ordførerindlæg – er vi betænkelige ved den situation, men lad os da se på det og få nogle Odensetal frem i udvalget og så diskutere det. Så vil jeg da gerne være med til at sige til ministeren, at det her ser altså helt galt ud. Men foreløbig må jeg altså støtte ministerens forslag. Regeringen prøver på at spare, og dér må alle grupper være med.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Fru Bente Juncker har ganske ret: jeg har endnu ikke været medlem af en regering. Ikke desto mindre vil jeg sige: det må vel gælde for regeringsmedlemmer som for alle os andre almindelige mennesker, at i alle livets forhold er der nogle grænser. Der er et sted, hvor man siger: det er for langt for os, dér vil vi ikke gå med, et kompromis er umuligt, vi beklager, vi har strakt vores loyalitet så langt, vi overhovedet formåede, vi har tænkt os om en ekstra gang og strakt os endnu et stykke, men hertil og så ikke længere. Det gælder i mange af livets forhold, det må vel også gælde for medlemmer af regeringspartier.

Her var det så jeg kunne forestille mig, at når det drejer sig om indvandrere, og når det drejer sig om undervisning af indvandrere, så ville man sige: nej, det er alligevel for meget. Jeg ved det ikke, men jeg forsøger at tage fru Bente Juncker på ordet. Måske er det ikke for meget for CD i almindelighed, sikkert ikke, men måske for nogle medlemmer af CDs folketingsgruppe.

Jeg forstår egentlig ikke fru Bente Juncker, når fru Bente Juncker siger, at vi må have nogle Odensetal hen i udvalget. Vi har disse Odensetal her, og for mig er der ingen grund til at bære dem hen i et udvalg, det bliver de ikke anderledes af. De taler deres eget klare, tydelige sprog. Odense kommune har forudiskonteret og regner med at spare 600.000 kr. på 5 måneder i år, og det bliver mere i 1984. Det, jeg spørger om, er: er der nogen grund – det kan da godt være, det er smuttet – til at antage, at Odense kommune er en

[Tinning]

helt speciel politisk størrelse i dansk politik, at den måske er et sort hul, vi ikke har set mage til andre steder? Jeg tror det ikke. Jeg tror med andre ord, at de nedskæringer vil vi se i en lang række andre kommuner også. Men jeg vil selvfølgelig gerne lade mig belære også på dette punkt.

(Kort bemærkning).

Bente Juncker (CD):

Jeg vil sige helt koldt her til hr. Tinning, at CD har såmænd slugt så mange kameler – det har pressen interesseret sig så meget for – så om vi skal sluge én mere eller mindre, det gør såmænd ikke så meget. (*Munterhed*).

Jeg er ikke repræsentant for Odense kommune, og Odense kommune interesserer mig ikke specielt. Jeg interesserer mig for hele landet. Det er det, jeg er valgt til.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Jeg skal også gøre det helt kort. Jeg vil bare foreslå fru Bente Juncker at sluge en kamel mindre, når det er så lige gyldigt.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Det sidste indlæg, fru Bente Juncker havde, var egentlig lidt kedeligt, for i det første svar, fru Bente Juncker kom med, gav fru Bente Juncker tilsagn om at arbejde positivt i udvalget med at sikre, at denne specialundervisning blev taget ud af lovforslaget. Jeg vil også appellere til, at CD endnu en gang sluger en kamel. Jeg er sikker på, at der er plads til den.

Jeg vil godt understrege, at det ikke bare drejer sig om indvandrerundervisning. Det fremgår bl.a. af den henvendelse, der ligger på fru Bente Junckers bord, nemlig det første bilag til lovforslaget. Det er en henvendelse fra Landsforeningen Evnesvages Vel. Det er rent faktisk de allerdårligst stillede grupper i dette samfund, som fru Bente Juncker nu siger også skal bære byrder. Tænk lidt over det.

(Kort bemærkning).

Bente Juncker (CD):

Jeg vil gerne sige til fru Jytte Andersen, at naturligvis vil vi gerne være med til at diskutere dette i udvalget, det er helt klart. Det andet skulle opfattes som en klar morsomhed, hvad det også blev her i folketinget.

Men jeg må igen understrege, at vi har en vis loyalitet; vi er kommet til et kompromis i denne sag, og det må jeg stå ved. Men hvis der er dukket noget op undervejs, så lad os se på det i udvalget, det er vi ikke uvillige til.

(Kort bemærkning).

Ole Vig Jensen (RV):

Jeg synes, fru Jytte Andersens ihærdige arbejde for at varetage de dårligst stillede interesser er prisværdigt, men jeg må stille et enkelt spørgsmål til fru Jytte Andersen: er det nu sådan her i landet, at de dårligst stillede kun skal have varetaget deres interesser, når det gælder specialundervisning på specielle hold? Er det ikke sådan, at de dårligst stillede også skal have mulighed for at følge den almene fritidsundervisning generelt?

(Kort bemærkning).

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Nu hører vi altså, at CD måske vil overveje, men CD er bundet af loyalitet over for regeringen. Vi har hørt, at hr. Ole Vig Jensen vil tage medansvar, men at man alligevel har prøvet at lempe lovforslaget. Det kunne være, man havde lyst til at lempe lidt mere. Nu vil jeg egentlig godt vide: hvem er skurken i det her? Hvem er det, der holder så forbandet fast på denne lovgivning? Er det undervisningsministeren og undervisningsministerens parti, der helt alene siger: det her skal være på den måde, og så må i andre sluge det? (*Munterhed*).

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg må bede medlemmerne om at hjælpe formanden ved at overholde dagsordenen.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Kun den kommentar til hr. Ole Vig Jensen, at naturligvis udelukker synspunktet om at bevare gode vilkår for specialundervisning ikke, at de samme vilkår skal gælde, når det drejer sig om almen fritidsundervisning.

(Kort bemærkning).

Ole Vig Jensen (RV):

Det skal også blive den sidste korte bemærkning, hvis ikke det går helt galt.

Jeg vil bare minde fru Jytte Andersen om, at under den tidligere socialdemokratiske regering – eller var det den forrige – forhøjede man generelt deltagerbetalingen for deltagelse i voksenundervisning, hvilket ikke kunne undgå at vende den tunge ende nedad. Sådan er jo vilkårene, hvis man vil tage medansvar herinde; det ved fru Jytte Andersen og hendes parti meget vel.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Det ved jeg meget vel, men så vidt jeg erindrer, blev den forhøjelse af deltagerbetalingen også båret igennem dette folketing med det radikale venstres stemmer – med samme beklagelse, hvormed den blev båret igennem af de socialdemokratiske stemmer.

Steffensen (KrF):

Det er altid vanskeligt, når man står i den situation, som vi nu står i, hvor man klart må erkende, at der ikke er råd til det, som vi gerne ville, at der ikke er mulighed for at opfylde de ønsker, som vi alle gerne ville have opfyldt. Det gælder alle partierne her i folketinget, også når det drejer sig om det lovforslag, vi her har til behandling.

Der er to hovedelementer i det. Det ene drejer sig om lokalebestemmelserne. Det synes jeg ikke der er mange problemer i. De retningslinjer, som her er fremlagt, kan vi helt og fuldt tilslutte os. Vi mener også, det er rimeligt, at man ser på disse regler, og det, der er lagt frem, tilslutter vi os ganske.

Det andet hovedelement i lovforslaget er jo det, som er det centrale i det, og det, som er det alvorlige, nemlig ændringerne med hensyn til specialundervisningen.

Jeg skal gerne sige til fru Jytte Andersen, at hendes kommentarer til mig her i begyndelsen er da relevante. Det er fuldstændig rigtigt, at det ønske, vi har, er sandelig også, at indvandrerundervisningen kan være gratis. Ingen tvivl om det. Det har vi også givet udtryk for i forbindelse med et forlig med socialdemokratiet, hvor vi – som hr. Ole Vig Jensen var inde på – også måtte være med til at

lægge byrder på de mennesker, der deltog i fritidsundervisningen. Jeg tilslutter mig også det, fru Jytte Andersen sagde til sidst. Det skete naturligtvis med beklagelse både fra fru Jytte Andersens parti og fra vores parti.

Vi står i en situation nu, hvor kristeligt folkeparti har medansvar i regeringen for det, som regeringen kan lægge frem gennem undervisningsministeren. Det er rigtigt, at vi har haft mange drøftelser om, hvordan vi kunne komme frem til en socialt forsvarlig – eller i hvert fald rimelig, jeg tør ikke sige, at det er så socialt forsvarligt, som vi gerne ville, men i hvert fald en rimeligt forsvarlig – ordning, også når det drejer sig om den allersvageste gruppe, her indvandrerne.

Jeg vil gøre opmærksom på, som hr. Ole Vig Jensen også stærkt understregede, at i det kompromis, som vi er nået frem til – vi, som skal bære dette lovforslag igennem folketinget; det er jo, som det rigtigt er sagt, noget, vi er blevet enige om i den udformning, det har nu – er der taget hensyn til de allersvageste grupper, også når det drejer sig om vore indvandrermedborgere. Selv om vi må beklage situationen, ser vi altså ikke, at der er nogen vej uden om. Vi bliver nødt til også at drage dette område med fritidsundervisningen ind i billedet. Vi mener heller ikke, der sker så frygtelig meget ved det for, skal vi sige vore almindelige danske medborgere. Den gruppe, som det kan være tvivlsomt for, og som vil komme til at mærke ændringen stærkere end andre, er jo en del af vore medborgere, nemlig indvandrerne. Det er beklageligt, men vi finder altså, det er nødvendigt. Når man står i den situation, at man skal være med til at bære de parlamentariske løsninger igennem folketinget, så kan vi naturligvis ikke alle få vore ønsker opfyldt.

Vi står bag ministerens lovforslag.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Jeg skal ikke gøre så meget ud af det dér med, at i virkeligheden kan kristeligt folkeparti slet ikke lide det her, man synes, det er noget værre noget, og man var helst fri, det er ubehageligt, og det er ikke så godt, og sådan noget, for det var, hvad man kunne vente – og man kunne også vente den afsluttende tilføjelse, nemlig: vi gør det alligevel.

[Tinning]

Men hr. Steffensen fik spredt lidt forvirring, i hvert fald oppe i mit hoved, ved at sige, at i dette lovforslag har vi trods alt taget hensyn til de allerdårligst stillede af disse indvandrere. Hvordan det? vil jeg godt spørge. Jeg forstod det ikke. Det kan godt være, det er den henstilling til kommunerne – som vil vise sig ikke at være noget værd – man tænker på, men jeg ved ikke rigtig, hvad det var, og jeg vil godt vide: hvor mener hr. Steffensen at man har taget hensyn til de specielt dårligt stillede indvandrergupper?

Jeg spørger selvfølgelig ikke, fordi jeg tror, at en saglig drøftelse har betydning for kristeligt folkepartis holdning til det her, overhovedet ikke, for det har man jo besluttet, længe inden debatten begyndte her, men bare til almindelig opklaring.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Det forlig, som ligger til grund for lovforslaget, blev, så vidt jeg husker, indgået i finansudvalget i forbindelse med aktstykket, som skar 3 mia kr. ned på bloktilskuddene til kommunerne, og det var, så vidt jeg husker, i november måned. Alligevel udtaler kristeligt folkepartis formand, hr. Flemming Kofoed Svendsen, den 21. januar 1983, at det er stik imod kristeligt folkepartis ønske, at indvandrerne skal betale for indvandrerundervisning, og siger, at indvandrerne bør have gratis danskundervisning.

Jeg spørger ligesom hr. Tinning: hvor er det, kristeligt folkeparti har sikret, at den dårligst stillede gruppe er blevet behandlet bedre i dette lovforslag end alle andre grupper?

(Kort bemærkning).

Steffensen (KrF).

De datoer, som fru Jytte Andersen nævnte, er rigtige. Vi er alle sammen kede af det.

Hr. Tinning efterlyser konkrete ting. Der er dog stadig mulighed for, at kommunerne kan dispensere, hvis de vil. Den mulighed er der stadig væk. Men dertil kommer en anden ting, som vil hjælpe de særlig svage grupper, også blandt indvandrerne. Det er jo således, at ordblindeundervisningen, alfabetiseringsundervisningen, stadig væk er gratis. Det for-

står jeg vil hjælpe nogle af de allersvageste grupper.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Medmindre undervisningsministeren har ført mig på vildspor – og det tror jeg ikke undervisningsministeren har, i hvert fald ikke med vilje – så er det sådan, at den alfabetiseringsundervisning er kompenserende specialundervisning og altså ikke har noget med dette lovforslag om hensyntagende specialundervisning at gøre. Så det er altså ikke rigtigt, at man har sikret noget, som hører til dette lovforslag. Det er rigtigt – det er den særlige argumentation, som også de radikale benytter sig af – at man kan oplyse, at man kan finde en særlig gruppe, som man endnu ikke har angrebet voldsomt. Derfor synes man, det er så fint, det, man er i gang med. Det er rigtigt, at man altså ikke også har ladet det gå ud over dem, som går til alfabetiseringsundervisning. Det vil jeg overhovedet ikke takke hverken hr. Ole Vig Jensen eller hr. Steffensen for, men bare sige, at det manglede da også bare.

Det andet, hr. Steffensen nævner, er henstillingen til kommunerne. Så må også hr. Steffensen forsøge at fortælle mig, hvad det er, der er så specielt ved Odense. I Odense kommune agter man at spare 600.000 kr. i løbet af 5 måneder fra 1. august i år frem til 1. januar 1984 – og det bliver værre endnu, kan man se på budgetterne derovre. Det er så kontant og konkret, at enhver kan slå op og se det sort på hvidt. Det gør man. Så kan det ikke nytte noget, at hr. Steffensen kommer herop og siger: kommunerne har ret til ... og sådan noget. Kommunernes økonomi er sådan, at man ikke har mulighed for at tage det specielle hensyn. Sådan er kommunernes økonomi, og den skal nok blive værre, efterhånden som den siddende regering med det radikale venstres mere eller mindre begrænsede støtte får lavet endnu nogle nedskæringer i bloktilskuddene – ikke på de 3 mia kr., så vidt jeg har forstået, men et eller andet sted halvvejs eller så langt, som man plejer at gå i første omgang. Det vil betyde, at kommunerne ikke har nogen chance for at tage det særlige hensyn, og det vil altså betyde, at disse indvandrere bliver ramt på den hensyntagende specialundervisning, sådan

[Tinning]

som vi kan se det i dag allerede i Odense, og sådan som vi vil komme til at se det i resten af landets kommuner, medmindre hr. Steffensen kan forklare mig, hvad det er, der er så særligt ved Odense, ud over at den ligger cirka midt på Fyn.

(Kort bemærkning).

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Hr. Steffensen siger, at der er taget hensyn til de dårligst stillede grupper i denne lovgivning. Så vil jeg gerne vide, hvem det er, der er så stærke blandt indvandrerne, blandt de åndssvage og inden for handicapgrupperne, at de har masser af penge at betale dette med. Denne lovgivning handler om dårligt stillede mennesker generelt. Der er ikke nogen svage grupper; det er en svag gruppe omtrent det hele.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Regeringspartiernes ordførere har i en udmærket dialog med andre ordførere fået belyst forslaget forskellige aspekter, og derfor er der vel ikke så meget for mig at føje til ud over, at der jo er adskilligt, som trænger til at blive belyst i udvalget, og det skal jeg gerne bidrage til.

Fru Jytte Andersen tog skarpt afstand, og man skulle tro, at det var noget, der chokerede fru Jytte Andersen, men som hr. Ole Vig Jensen også allerede har sagt, ligner det jo til forveksling forslag, vi år efter år har modtaget fra en socialdemokratisk regering, og som vi andre dengang støttede.

Jeg vil også gøre opmærksom på, at en stribe socialdemokratisk styrede kommuner er gået meget længere, end regeringen her foreslår. Jeg er i den situation, at jeg skal skrive til socialdemokratiske borgmestre: den og den besparelse må I ikke foretage, for den går videre end det, vi her lægger frem.

Spørgsmålet er, om fru Jytte Andersen overhovedet har græsrodderne i orden, om hun har forbindelseslinjerne i orden til socialdemokratiets kommunalbestyrelsesmedlemmer. Har hun talt denne sag igennem med f.eks. Amsrådsforeningens formand, som i sit amt, Københavns amt, har foreslået ting vedrørende enkeltfagsundervisningen, der går langt ud over det forslag, som vi skal behandle om lidt? Har hun spurgt i Københavns kommune, hvor jeg må sende brev til

en borgmester, som vil gennemføre ting, der ikke er med i dette forslag? Det er den kommune, der vel har den stærkeste socialdemokratiske dominans. Så jeg synes egentlig, at man internt i socialdemokratiet skulle tage en drøftelse af disse ting, sådan at det ikke skal være på den måde, at socialdemokratiets folketingsmedlemmer tvinger regeringen til at sige nej til det, som socialdemokratiets kommunalbetyrelsesmedlemmer skriver til os og foreslår og tilmed vedtager i deres kommunalbestyrelser, sådan at jeg må skrive til dem, at det må de ikke.

Fru Karen Højte Jensen nævnte et godt eksempel på et felt, hvor man absolut kunne være gået videre. Hr. Fogh Rasmussen nævnte det positive, der er i det for amtsforeningerne. Det synes jeg ikke bør glemmes, for det er trods alt en merudgift, og det har fru Tove Niemann fuldstændig ret i, men vi synes, det er en god merudgift, for der er stor logik i at få denne sag på plads.

Fru Marianne Bentsen-Pedersen havde helt misforstået det med parallelholdsreglerne. Her er der faktisk tale om, at vi stryger en besparelse, en besparelse, som nemlig viste sig kun at give besvær, og derfor lader vi den nu falde ud. Så den håber jeg – for fru Marianne Bentsen-Pedersens argumentations skyld – ikke har alt for asociale aspekter i hvert fald.

Jeg er helt enig med hr. Ole Vig Jensen i, at det oplæg, der oprindeligt blev lagt frem fra regeringens side, var betydeligt værre på dette punkt, men dog ikke værre, end at en lang række socialdemokratiske borgmestre var glade for det. Men det var værre, og at det bl.a. er ved hr. Ole Vig Jensens indsats, at der er blevet taget større hensyn til nogle svage grupper, end der oprindeligt blev taget, synes jeg hr. Ole Vig Jensen fortjener æren for.

Men jeg skulle hilse fra statskassen og sige, at det ikke kun er ære, det er også et problem, at der derved smuttede nogle besparelser, som, hvad man end kan sige om dem, jo ikke hører til de allermest arbejdsløshedsfremkaldende. Det er nemlig det, der er grunden til, at vi må spare både på overførselsindkomster og på dette felt. Her kan der nemlig spares, uden at det i særlig grad rammer beskæftigelsen, og derfor må man i den nuværende situation så at sige begynde med disse felter.

[Undervisningsministeren]

Lad mig så blot opsummere, hvad der allerede er sagt: at ordblindeundervisning i dansk er kompenserende undervisning, og det betales et hundrede procent af amtet. At alfabetiseringsundervisning på samme måde er kompenserende undervisning; hvis det f.eks. drejer sig om at undervise indvandrere, som hverken kan læse eller skrive, betaler amtet også et hundrede procent.

Endvidere kan jeg sige om henstillingen, at den selvfølgelig ikke er udsendt endnu. Der står i bemærkningerne til lovforslaget, at regeringen vil sende en kraftig henstilling og oven i købet sætte tal på. Det er altså ikke bare ord, der som så mange andre ord er gratis. Nej, det er ord med tal på, det er ord, der koster 3 mill. kr., og det er opført i bemærkningerne. Vi vil selvfølgelig gøre kommunerne opmærksom på, at vi hele tiden har regnet med, at der her var en del af besparelsen, som skulle udgå, som skulle bruges til disse fripladser.

(Kort bemærkning).

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Det glæder mig da, hvis jeg har misforstået de sætninger, der står om parallelholdene, men så vil jeg gerne have at vide, hvad det går ud på, for det synes jeg ikke fremgår tydeligt. Der står, at parallelholdsreglen ophæves. Betyder det ikke, at man kan tage flere ind uden at dele, uden at lave et parallelt hold? Betyder det ikke, at der ikke er loft over, hvor mange elever der må være på holdet, før man er forpligtet til at lave et parallelt hold? Ellers forstår jeg det ikke, og så vil jeg gerne have en forklaring på det.

Jytte Andersen (S):

Ministeren gjorde en del ud af at fortælle, hvad kommunerne gjorde, og hvad kommunerne ikke gjorde, og henviste til socialdemokratiske kommuner med endda socialdemokratiske flertal. Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at de to kommuner, som har været inde i debatten i dag, er Odense kommune, som godt nok har en socialdemokratisk borgmester, men er borgerligt styret, og Københavns kommune, hvor, så vidt jeg ved, socialdemokraterne i hvert fald ikke har flertal. Men lad det nu ligge. Det kan godt være, at kommunerne i dag febrilsk prøver på at finde besparelser, fordi der bliver skåret så drastisk ned

i bloktilskuddene, og fordi de gerne vil forhindre, at der sker store skattestigninger i en tid, hvor der altså ikke er den samme automatik i lønudviklingen, som der har været hidtil. Så kan en borgerlig regering forlyste sig med at sige, at kommunerne i deres forsøg på at få deres budgetter til at hænge sammen også går ind i nogle overvejelser. Det er selvfølgelig også derfor, at vi herinde prøver på bedst muligt at sikre, at der ikke sker de voldsomme ting på disse områder, som er sårbare i kommunerne.

Jeg vil også sige om besparelserne på bloktilskuddene, at de i overvejende grad rammer de selv samme kommuner, som har store koncentrationer af dårligt stillede grupper. Når jeg siger det, tænker jeg ikke bare på indvandrere, for der er rent faktisk også en lang række andre dårligt stillede befolkningsgrupper koncentreret i de kommuner, som regeringen specielt jagter for at finde nedskæringer.

Jeg vil også sige i tilknytning til det, som fru Marianne Bentsen-Pedersen har forsøgt at få opklaret et par gange, nemlig forslaget om at ændre gennemsnitsstørrelsen på 15 ved at sikre, at man kun kan oprette hold på 12: hvorfor vil ministeren, som, så vidt jeg har forstået, er medlem af et parti, der går ind for det nære samfund, for det kommunale selvstyre osv., have den sikkerhed for, at alle hold oprettes med 12 på hvert hold? Det giver unægtelig en stivhed i systemet, det giver en meget dårlig fleksibilitet, og fremfor alt rammer det først og fremmest de tyndt befolkede kommuner, der, så vidt jeg ved, er borgerligt dominerede, for nu at tage ministerens argumentation med ind i det også. I forbindelse med det svar, som fru Marianne Bentsen-Pedersen efter det, jeg har hørt, ikke har modtaget endnu, vil jeg spørge, hvorfor den fleksibilitet skal tages ud af fritidsloven til fordel for stivhed, en mere central styring af fritidsloven. Jeg synes, det er synd, og jeg synes, det er et dårligt forslag.

Tinning (VS):

Der er stadig væk grund til at holde fast i, at det, vi taler om, er en del af et forlig, som er indgået, er underskrevet, er lavet færdigt. Det, der foregår i dag i salen, er teater. Men det er såmænd også meget sjovt, og derfor vil jeg gerne spørge undervisningsministeren, hvad der lå i henstillingen til kommunerne.

[Tinning]

Nu siger undervisningsministeren, at ord er gratis, men dette er en henstilling til 3 mill. kr., og så henviste ministeren til bemærkningerne. I bemærkningerne står der:

»Hvis kommunerne følger denne opfordring fuldt ud, vil den kommunale besparelse, ... blive formindsket med ca. 3 mill. kr.«

Det er altså en henstilling, der koster 3 mill. kr. Men det er vel stadig væk sådan, hvis jeg ikke tager helt fejl, at man siger til kommunerne: vi vil henstille, at I gør sådan og sådan. Men samtidig skærer man så voldsomt i kommunernes økonomi på bloktilskuddene – det, planlægger man jo – at det meget vel kan være, at kommunerne føler sig tvunget til ikke at følge henstillingen, at kommunerne føler sig tvunget til at skære på den hensyntagende specialundervisning, fordi økonomien truer med at bryde totalt sammen, ikke mindst fordi man er blevet enig om, at der under ét ikke bør ske skattestigninger i 1984.

Vil undervisningsministeren ikke prøve at gøre det klart, for jeg forstår det sådan – jeg vil gerne vide, om det er rigtigt – at det meget vel kunne være, at den henstilling ikke bliver fulgt i ret mange kommuner, og at det derfor bliver en henstilling, som ikke koster 3 mill. kr., men som ligger langt nærmere det, undervisningsministeren selv talte om, nemlig de pæne ord, der er så gratis.

Det var den ene ting. Den anden ting var, at jeg spurgte, om man ville foretage en sådan omlægning inden for fritidsloven, at der skulle finansieres ved bloktilskud allerede fra 1. januar 1984. Ministeren råbte nej, men jeg vil bede ministeren om også oppe fra talerstolen at sige, at det ikke er fra 1. januar 1984, og måske også fortælle, hvornår det så er, og i øvrigt fortælle, hvad den omlægning drejer sig om, for så vidt jeg kan se, er den et langt voldsommere angreb på hele fritidsundervisningsområdet.

Til sidst bliver jeg nok lige nødt til at fortælle undervisningsministeren, at det er lidt vidtgående at kalde socialdemokratiske byråds- eller kommunalbestyrelsesmedlemmer for græsrodder. Jeg har lidt svært ved at se hr. Egon Weidekamp som et særlig præcist udtryk for en græsrodsbevægelse, det må jeg indrømme. Jeg forstår egentlig udmærket, at fru Jytte Andersen gjorde forholdsvis lidt ud af ligefrem at forsvare, hvad man foretager sig i Københavns kommune. Vi fik at vide,

at man ikke har absolut flertal. Nej, vi ved, at det har socialdemokratiet ikke i Københavns kommune, og de vælger helt fast at gå til højre for at få det.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Som en af borgerne i Egon Weidekamps kommune skulle jeg da hilse og sige fra græsrodderne dér, hvor jeg bor, at langt det meste af, hvad han foretager sig, har massiv støtte i befolkningen i modsætning til de kantsten, som hr. Viljo Sigurdsson har forulempet os med ude på Østerbro.

Men tilbage til forslaget; jeg takker formanden for, at jeg ikke fik en påtale for dette.

Efter de gældende regler er det sådan – og det er til fru Marianne Bentsen-Pedersen – at parallelhold først kan oprettes, når flere end 7 deltagere har meldt sig. Nu fjernes denne regel, sådan at man altså nu kan oprette hold, selv om der endnu ikke har meldt sig 7. Og så kan man sige: det var dog mærkeligt. Ja men det skyldes, at den dipensationsmulighed, der er, alt i alt har givet så meget bureaukrati, at kommunerne har bedt om at blive fri for dette bøvl, og så fjerner vi det. Både på s. 5 nederst til venstre og s. 8 nederst til venstre i lovforslaget vil man kunne se, at det er det, det drejer sig om. Men jeg indrømmer, at disse ting er så udviklede, at det har taget meget lang tid at finde ud af det, så jeg vil overhovedet ikke bebrejde fru Marianne Bentsen-Pedersen, at denne lille detalje kunne gå galt i halsen. Specielt da det er et spareforslag, var det logisk at tro, at det var en besparelse, men det er faktisk nærmest det modsatte, hvis det overhovedet er noget. Det er fjernelse af noget bureaukrati, det er regelsanering.

Fru Jytte Andersen spurgte, hvorfor vi dog fjerner denne 15-regel. Jo, for man sparer en hel del ved det, fordi man mange steder har nogle ualmindelig store hold, f.eks. i motionsgymnastik, som man så trækker en hel masse små hold igennem med. Det koster noget, og derfor ligger der altså en reel besparelse i det. Dermed har jeg også sagt, at jeg ikke tror, den besparelse i særlig grad rammer de tyndt befolkede egne, men selvfølgelig rammer den også dér. Vi mener, den rammer nogenlunde lige bredt over det hele.

Bloktilskudsbesparelserne gennemføres ikke pr. 1. januar 1984. Hvornår de gennem-

(Undervisningsministeren]

føres helt præcis, vil jeg ikke sætte dato på, og hvad ordningen helt præcis kommer til at bestå i, vil jeg heller ikke fortælle.

(Kort bemærkning).

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Jeg er godt klar over, at der er tale om en mindsteregel, altså at der skal være mindst et vist antal, før man deler, men det er jo tit sådan, at sådanne tal får en eller anden magisk effekt i retning af, at det rent faktisk også sker.

Derfor vil jeg spørge, om man vil prøve at følge udviklingen på det område og se, om holdene rundt omkring rent faktisk bliver større, eller om man får dem nedsat, sådan som tilfældet jo også kan være – det indrømmer jeg blankt – men jeg vil gerne se, hvordan udviklingen bliver, og om vi kan forvente nye initiativer, hvis det viser sig, at holde rent faktisk bliver større.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Først vil jeg da udtrykke håbet om, at hr. Weidekamp må erfare, at den massive opbakning i befolkningen på et tidspunkt også slår igennem på valgdagen.

Undervisningsministeren taler om, at det kan være svært at vide, hvad det er for nogle af de bittesmå hold, som nu bliver ramt, men heldigvis har Studieskolen i København fremsendt endnu en protest til noget af det, hr. Haarder foretager sig, hvor man gør opmærksom på, at det, det drejer sig om, er erhvervsfolk – minsandten erhvervsfolk – at det er u-landsudsendinge, at det er danskere i blandede ægteskaber, at det er adoptivforældre, altså en hel masse grupper, som må siges at have en række specielle problemer, problemer, som de og kun nogle få andre har, altså nogle små befolkningsgrupper, en slags minoriteter – ikke erhvervsfolkene, men så sandelig danskerne i blandede ægteskaber, adoptivforældrene og u-landsudsendingene – og jeg synes ærlig talt, det er småligt, hvis undervisningsministeren vil fastholde, at lige netop de grupper selvfølgelig også skal rammes.

Så vil jeg godt have præciseret, for det synes jeg ikke det blev, at henstillingen til kommunerne, hvis de ikke følger den, ender med at blive en gratis henstilling.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg skal gøre hr. Tinning opmærksom på, at undervisningsministeren ifølge forretningsordenen skal benævnes som undervisningsministeren og ikke ved navn.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 171:

Forslag til lov om ændring af lov om prøveforberedende enkeltfagsundervisning m.v. for voksne. (Gebyr, tilforordnet rektor, forstander). (Fremsat 2/3 83).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Jytte Andersen (S):

Den 23. marts 1977 udtalte ministeren ved førstebehandlingen af forslag til lov om prøveforberedende enkeltfagskursusundervisning følgende (Folketingstidende 1976-77, 2. samling, sp. 1134):

»Vi er meget glade for den del af undervisningssystemet, som vi her behandler, nemlig disse enkeltfagskurser. Det kan være en genvej for mange, som er gået ud af skolen i ung alder, og som måske senere fortryder det, og vi foretrækker faktisk, at man fremfor at forsøge at holde dem så længe som muligt i skolen netop udbygger mulighederne for, at de senere, hvis de fortryder, på en nem måde kan vende tilbage til uddannelsessystemet igen.«

Dette er lige præcis hensigten og formålet med enkeltfagskurserne: at give den voksne del af befolkningen de samme muligheder for undervisning som de unge. Med vedtagel-